

**הצעת רשות ניירות ערך לתיקון מבחן הרווח הקבוע בחוק החברות
אשר נדונה במליאת הרשות והועברה למשרד המשפטים**

אנשי קשר לשאלות והבהרות:

**רו"ח יהודה אלגריסי, רו"ח ועו"ד עדי טל,
רו"ח אילן ציוני, רו"ח שלומי וינר**

טל': 02-6556444

רשות ניירות ערך

הצעה לתיקון מבחני החלוקה בחוק החברות -

תיקון מבחן הרווח

1. רקע כללי

1.1. בהתאם להוראות סעיף 302 לחוק החברות התשנ"ט - 1999 (להלן - "חוק החברות"), המבחן לביצוע חלוקה הינו מבחן כפול - מבחן הרווח ומבחן יכולת הפירעון.

1.2. מבחן הרווח קובע כי חברה רשאית לחלק דיבידנד רק מתוך רווחיה, המוגדרים כיתרת העודפים או עודפים שנצברו בשנתיים האחרונות, בניכוי חלוקות קודמות. עודפים מוגדרים כסכומים הכלולים בהון העצמי של החברה ושמקורם ברווח הנקי שלה, כפי שנקבע לפי כללי חשבוונאות מקובלים, וכן סכומים אחרים הכלולים בהון העצמי לפי כללי חשבוונאות מקובלים¹ ושאינם הון מניות או פרמיה, שהשר קבע שיראו אותם כעודפים.

1.3. מבחן יכולת הפירעון קובע כי חברה רשאית לחלק דיבידנד רק ככל שלא קיים חשש סביר שהחלוקה תמנע מן החברה את היכולת לעמוד בחבויותיה, הקיימות והצפויות, בהגיע מועד קיומן.

1.4. מבחן יכולת הפירעון הינו מבחן קוגנטי, שלא ניתן להתנות עליו. לעומת זאת, במקרים בהם מבחן הרווח אינו מתקיים, חברה תהא רשאית לחלק דיבידנד באישור בית משפט (ובלבד שמבחן יכולת הפירעון מתקיים).

1.5. במהלך השנים חלו שינויים בכללי החשבוונאות המקובלים לעניין תאגידיים מדווחים (תאגידיים הכפופים לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968), אם כי העיקרון הבסיסי נותר בעינו - הכרה בדוחות הכספיים על בסיס עיקרון הצבירה, ולא על בסיס מזומן. הוזה אומר, הסכומים שהוכרו בדוחות הכספיים כרווחים או הפסדים אינם בהכרח מייצגים

¹ יצוין כי עקרון זה של התבססות על כללי חשבוונאות מקובלים שזור לאורכו של חוק החברות, כאשר נקבע כי הדוחות הכספיים יערכו לפי כללי חשבוונאות מקובלים (סעיף 172 לחוק החברות).

סכומים שמומשו, ולא אחת כרוכים בביצוע אומדנים והערכות הנתונים לשיקול דעתה של ההנהלה.

1.6. החל מינואר 2008, מהווים תקני החשבונאות הבינלאומיים (להלן - "תקני חשבונאות בינלאומיים" או "תקני IFRS") את כללי החשבונאות המקובלים לעניין תאגידים אלו. לאימוץ תקני IFRS בישראל, הייתה השפעה משמעותית על הדוחות הכספיים של חלק מהתאגידים המדווחים, וזאת לאור פערי התקינה הקיימים בין הוראות תקני ה- IFRS לבין כללי החשבונאות המקובלים בישראל (המפורסמים על ידי המוסד הישראלי לתקינה חשבונאית²). בפרט, התוספו מקרים רבים בהם נכסים ו/או התחייבויות נמדדים בשווי הוגן, כאשר השינויים בשווי ההוגן נזקפים לרווח או הפסד, ונגזרה מכך הרחבה של יריעת המקרים בהם הוכרו בדוחות הכספיים סכומי רווח או הפסד שטרם מומשו. בנוסף, תחת תקני ה- IFRS נקבעו מקרים בהם רווחים או הפסדים אינם נזקפים לרווח או הפסד, אלא נזקפים לסעיפי רווח כולל אחר, אשר אינו נזקף ליתרת העודפים אלא מוצג במסגרת ההון העצמי בסעיפי קרנות הון נפרדים. דהיינו, סכומים אלו אינם מהווים חלק מהרווחים לצורך חלוקה בהתאם להוראות חוק החברות בנוסחו כיום.

2. תכלית הוראות החלוקה

2.1. תכליתו העיקרית של ההסדר המפורט בחוק החברות בעניין חלוקה היא יצירת איזון בין ההגנה על זכויותיהם של נושי החברה לפירעון התחייבויות החברה כלפיהם, ומפני כרסום שלא כדון בהון החברה (המהווה את "כרית הביטחון" לנושיה) העשוי לסכל את קיום התחייבויות החברה כלפיהם לבין זכותם של בעלי המניות בחברה למקסם את תשואתם ממנה ולממשה בדרך של חלוקת דיבידנדים³.

2.2. היינו, תכליתו של מבחן הרווח, ככזה הרוכב על מבחן יכולת הפירעון, אמורה להתלכד עם עקרון שימור ההון בכך שהוא מבקש לאפשר לחברה לחלק רק את הערך שנצמח בה כתוצאה מפעילותה העסקית (דבר התואם את התפיסה לפיה חלוקה נועדה לשקף את העברת הערך שנצמח בחברה לבעלי מניותיה), וכן ככזה המאפשר לנושים מידה מסוימת של הסתמכות, במובן זה שביכולתם להעריך בכל נקודת זמן מהם הסכומים המקסימאליים שהחברה יכולה לחלק ללא צורך בקבלת אישור מבית משפט.

² יצוין כי בשנים האחרונות פועל המוסד לתקינה במהלך של אימוץ תקני IFRS ספציפיים כתקנים ישראליים, וחלק מפערי התקינה הצטמצמו. בין היתר, ניתן למנות את התקנים בנושא מלאי, הכרה בהכנסה, רכוש קבוע, נכסים בלתי מוחשיים, נדל"ן להשקעה, ירידת ערך נכסים, השפעת השינויים בשערי חליפין, תשלום מבוסס מניות ועוד.

³ ראו גם האמור בוועדה לחקיקת חוק חברות חדש: דין וחשבון, ירושלים, תשנ"ה – 1994, בראשות ברק (להלן - "ועדת ברק"): "הואיל ונושיה של כל חברה בערבון מוגבל אינם רשאים לרדת לנכסיהם הפרטיים של בעלי המניות, הדין חייב להבטיח כי הקרן היחידה לסיפוק תביעותיהם, הונה העצמי של החברה, לא תדולדל שלא כדון.", וכן, דבריה של דידי לחמן מסר, במסגרת דיוני ועדת חוקה, חוק ומשפט: "הסעיף הזה הוא סעיף שבא לגלם את הרעיון של כרית הביטחון של הנושים, מצד אחד, ואת יכולתה של החברה לחלק משהו לבעלי מניותיה, מצד שני, ולנסות למצוא את האיזון שבין השניים...אנחנו חושבים שהמבחן הזה הוא מבחן מאוזן. מצד אחד הוא מאפשר גמישות לחברה ולא מונע מחברה שיהיו לה הפסדים לחלק רווחים, ובלבד שלא תיקלע לחדלות פירעון, והא מצד את העיקרון הבולט שעומד תחת הרעיון של כרית הביטחון של הנושים, זהו העיקרון שהחלוקה לא תוביל אותך לחדלות פירעון."

2.3. בבסיס מטרה זו, עמדו מספר עקרונות⁴, שנועדו להנהיג קריטריון אחיד ובהיר לשמירת הונה העצמי של החברה, כך שלא ידולל שלא כדין: "אחיד" - במובן שכל עוד לא שחקה החברה את ההון שהדין מצווה על שמירתו, תוכל לחלק לבעלי מניותיה מעושרה בכל דרך שתחפוץ; "בהיר" - במובן ששולי ההון העצמי שהדין מצווה על שמירתו יוגדרו בצורה ברורה וחד משמעית. כאן, למעשה, השתלבה החשבונאות, אשר שימשה כאותו מדד לבהירות, על דרך הפניית החוק לרווח החשבונאי⁵.

3. תיאור הבעיות שעולות כיום ממבחן הרווח

השינויים שחלו בכללי החשבונאות המקובלים החלים על תאגידים מדווחים, הציפו קשיים הנוגעים למבחן הרווח ומידת התאמתו בעת הנוכחית לתכלית המקורית שעמדה בבסיסו. בפרט, המעבר לחשבונאות אשר היקף התבססותה על מדידת שווי הוגן ואשר יש בה שינויים תכופים יחסית, העלה קשיים ביחס לנאותות מבחן הרווח:

3.1. חוסר גמישות בתיקון מבחני החלוקה - מבחני החלוקה קבועים בחוק החברות ומשכך תיקונים כרוך בפרוצדורה מורכבת שאורכת זמן ממושך, בין היתר, בשל העובדה שכל תיקון מצריך את אישורה של כנסת ישראל. ברם, תקני החשבונאות הבינלאומיים עוברים באופן תכוף עדכונים ותיקונים בכללי המדידה וההצגה לאור התפתחויות בסביבה הכלכלית הגלובלית, בין היתר, גם בהיבטים המשליכים על אופן מדידת והצגת הרווח של החברה. בהתאם, עולה קושי ממשי בביצוע תיקונים תכופים, ככל שנדרשים, במבחני החלוקה (בדגש על מבחן הרווח) והתאמתם לשינויים בסביבה הכלכלית והחשבונאית הדינמית.

3.2. יישום מבחן הרווח - מספר בעיות מתעוררות לעניין אופן יישום מבחן הרווח:

3.2.1 תחת תקני ה-IFRS קיימים למעשה שני סוגי רווחים בדוח רווח והפסד: האחד מוגדר כרווח או הפסד נקי והשני מוגדר כרווח כולל, המורכב מרווח או הפסד נקי ומרווח כולל אחר. בין הרווח הנקי לבין הרווח הכולל ישנם אלמנטים רבים (כדוגמת רווחים משערוך רכוש קבוע ושינויים בשווי הוגן של מכשירים פיננסיים מסוימים ועוד) שאינם נזקפים לרווח או הפסד הנקי אלא נזקפים ישירות לרווח כולל אחר ונחשבים, הלכה למעשה, שינויים הוניים. מבחן הרווח במבנהו הנוכחי אינו מביא בחשבון את אותם רווחים והפסדים אשר אינם נזקפים לרווח או הפסד אלא נזקפים לרווח הכולל האחר, ומשכך אינו מביא בחשבון את כלל הרווחים וההפסדים שנוצרו לחברה.

3.2.2 בהתאם לתקני ה-IFRS ישנם רווחים רבים שהינם רווחים בלתי ממומשים, כדוגמת רווחי שערורך נדל"ן להשקעה, אשר מוכרים מבלי שילוו בתזרים מזומנים, כלומר הרווח הנקי והרווח הכולל מוטים ומושפעים במידה ניכרת מרכיבים

⁴ וראו לעניין זה דברי ההסבר להצעת החוק.

⁵ וראו גם האמור בוועדת ברק: "במובהר כי בביטוי "רווח" הכוונה היא לרווחים מותאמים של הפירמה ע"פ כללים שנקבעו ע"י מקצוע ראיית החשבון".

הנמדדים בשווי הוגן. תחת התקינה החשבונאית הבינלאומית הפערים בין הרווחים החשבונאיים לבין תזרימי המזומנים גדלו, אל מול אלו שהיו בתקינה החשבונאית הישראלית. דבר אשר הוביל למצבים רבים בהם לא היה מוכר רווח כלשהו תחת התקינה החשבונאית הישראלית, הרי שתחת התקינה הבינלאומית מוכר רווח, שמשליך במישרין על עמידת התאגיד במבחן הרווח ויכולתו לחלק דיבידנדים מבלי לפנות לבית משפט. זאת ועוד, בחלק מהמקרים מדידת אותם רכיבים מבוססת על הערכות שווי סובייקטיביות של מומחים חיצוניים וישנה תנודתיות גבוהה בערכי המדידה בין תקופות. משכך, נוצרו תמריצים רבים לתאגידים בבחירת מדיניות חשבונאית כזאת או אחרת, בבחירת טיפול חשבונאי אגרסיבי הטומן בחובו הכרה ברווחים מוקדמים, ניפוח נכסים, אי רישום הפסדים, והכל בכסות כללי החשבונאות המקובלים.

3.2.3 בהתאם להוראות התקינה החשבונאית הישראלית בתקופה שטרם המעבר ל-

IFRS, סכומי הרווח בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה בעיקרם היו זהים לסכומי הרווח בדוחותיה הכספיים הנפרדים ("סולו") של החברה, ועל כן לא הייתה משמעות מעשית לקביעה על בסיס אילו דוחות ניתן לחלק דיבידנדים - דוחות מאוחדים או דוחות נפרדים. עם אימוצם של תקני ה-IFRS, ולאור כללי הכרה ומדידה שונים המיושמים ביחס לדוחות נפרדים לעומת דוחות מאוחדים, קיימת נפקות לקביעה על בסיס אילו דוחות כספיים רשאית חברה לחלק דיבידנדים - האם על בסיס דוחותיה המאוחדים או על בסיס דוחותיה הנפרדים.

4. הצעת רשות ניירות ערך לתיקון מבחן הרווח

על רקע הבעיות המפורטות לעיל, ערך סגל רשות ניירות ערך בשנים האחרונות בחינה של הוראות החלוקה בחוק החברות והצורך בעדכון או שינוי מבחני החלוקה הקבועים בחוק החברות. כחלק מעבודתו והבחינה שביצע, קיים סגל הרשות דיונים עם נציגי משרד המשפטים ועם גורמים שונים בשוק.

מטרתו של נייר זה הינה להציע מודל חדש למבחן הרווח, על רקע השינויים בכללי החשבונאות המיושמים בדוחות הכספיים של תאגידים מדווחים תוך התאמת המבחן לתמורות שחלו בעת האחרונה בכל הקשור לעמדת סגל הרשות באשר לחובה של תאגידים מדווחים לפרסם מידע כספי נפרד (כפי שבאו לידי ביטוי בהצעה לשינוי מודל הדיווח אודות מידע כספי נפרד וההצעה לביטול החובה לפרסם דוח כספי נפרד על ידי תאגידים מדווחים).

במסגרת הבחינה שביצע סגל הרשות בדבר נחיצות פרסום דוח כספי נפרד בהתאם לתקנה 9(ג) לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים) התש"ל-1970 (להלן - "תקנות דוחות תקופתיים ומיידיים") כחלק מרכיבי הגילוי לניתוח מצב נזילות וכושר פרעון התאגיד, הגיע סגל הרשות למסקנה, כי חלף פרסום דוח כספי נפרד, ניתן להסתפק במתן מידע כספי נפרד מצומצם בשילוב עם דרישות הגילוי הקיימות כבר היום במסגרת הדוחות השונים של התאגיד. בפרט, סבור סגל הרשות שאין מקום לחייב תאגידים מדווחים לפרסם דוחות כספיים נפרדים (סולו) אלא רק מידע על המצב הכספי הנפרד ומידע על תזרימי המזומנים

הנפרדים, בשילוב עם גילויים נוספים אודות מערכת הקשרים של התאגיד עם תאגידים המוחזקים על ידו והכנסותיו מהם (שחלקם נדרש מכוח כללי החשבונאות וחלקם מכוח דרישות הדין), אשר יינתן כחלק מגילוי נרחב אודות מצבו הפיננסי והנזילות של התאגיד במסגרת פרק המימון והנזילות. במסגרת זו, לא ידרשו התאגידים המדווחים לפרסם דוח על הרווח או הפסד והרווח הכולל האחר סולו ודוח על השינויים בהון סולו, ולא ידרשו לכלול חוות דעת רואה חשבון מבקר ייעודית למידע סולו. הצעת סגל הרשות בעניין מידע כספי נפרד (להלן - "מתווה מידע סולו") אושרה על ידי מליאת הרשות בחודש פברואר 2014 לפרסום להערות הציבור.

לאור ההחלטה שלא לחייב תאגידים מדווחים לפרסם דוחות כספיים נפרדים וההצעה לצמצם את המידע הכספי הנפרד, מבחן הרווח המוצע כולל את ההתאמות הנחוצות בשים לב לקיומם של דוחות כספיים מאוחדים בלבד. ובכך להימנע מהעלות שכרוכה בהפקת דוחות כספיים נפרדים רק לצורך מבחן הרווח.

נייר זה מציג את המלצת הסגל לתיקון מבחן הרווח, על בסיס הבחינה שביצע.

בבסיס המלצת הסגל עומדים מספר עקרונות:

א. המבחן המוצע קרוב במהותו למצב ששרר בישראל עובר לאימוץ תקני ה- IFRS מבחינת הרכב יתרת הרווחים הראויים לחלוקה.

ב. כיום, הן בהתאם לתקינה הישראלית והן בהתאם לתקנות ניירות ערך לעניין תאגידים מדווחים, מבוסס מבחן הרווח על הרווח המאוחד של התאגיד. סגל הרשות סבור כי דרישה מתאגידים מדווחים להכין דוחות כספיים נפרדים הערוכים בהתאם לתקני ה- IFRS רק לצורך חלוקת דיבידנד, ואף דרישה מתאגידים להכין דוחות כספיים נפרדים בהתאם לעקרונות במתווה מידע הסולו (כאמור לעיל) שיבוקרו או יסקרו על ידי רואה חשבון מבקר הינה בלתי מידתית, והתועלת הגלומה בה אינה מצדיקה את העלות הכרוכה בה.

ג. קביעת מבחן רווח ברור ובהיר, אשר יישומו הלכה למעשה יהיה פשוט ככל הניתן, שהקשיים הגלומים ביישומו בו יהיו מעטים ככל הניתן ולא יטיל נטל ועלות בלתי סבירים על התאגידים, וזאת בשים לב לתכליות האמורות לעמוד בבסיסו.

ד. צמצום ההשפעה הקיימת לכללי החשבונאות לפיהם ערוכים הדוחות הכספיים על מבחן הרווח, דהיינו יצירת השוואתיות, ככל הניתן, בין חברות העורכות דוחות כספיים לפי תקני ה- IFRS לבין חברות העורכות דוחות כספיים לפי התקינה הישראלית.

יובהר, כי ההמלצות המובאות להלן לגבי מבחן הרווח, לא נועדו להביא במכוון לתוצאה של צמצום או הגדלה של חלוקות דיבידנד על ידי תאגידים, אלא מטרתן היא ליצור איזון לפיו מבחן הרווח יבטיח מחד את מעמדם של הנושים ומאידך ישמר את אפשרות חלוקת דיבידנדים, לרבות האפשרות שקיימת לתאגידים לפנות לבית המשפט לצורך אישור חלוקה שאינה מקיימת את מבחן הרווח.

בנוסף, ולהשלמת התמונה, יש לציין כי לאחרונה אושר חוק ההסדרים, במסגרתו נקבעה, בין היתר, הוראה על פיה תאגיד שחילק דיבידנדים שמקורם ברווחי שערות, יחויב במס בגובה סכום הדיבידנד ששולם שמקורו ברווחי שערות שטרם מוסו בחברה המחלקת. הוראה זו נועדה למנוע מתאגידים לחלק רווחים בלתי ממומשים שטרם שולם בגינם מס, אשר בהתאם להוראות חוק החברות במתכונתן הנוכחית נכללים בחישוב יתרת הרווחים הראויים לחלוקה. במסגרת הוראה זו קבעה רשות המסים הנחיות לגבי סוגי הרווחים שיראו אותם כרווחי שערות בלתי ממומשים לצרכי החישוב.

עיקרי ההמלצות שגובשו לגבי מבחן הרווח

- 1. הותרת המבחן - מוצע להותיר מבחן רווח כאחד משני מבחני החלוקה.**
- 2. מבחן רווח המבוסס על דוחות כספיים מבוקרים/סקורים - מוצע להותיר את המצב על כנו, לפיו מבחן הרווח יוצא מהדוחות הכספיים האחרונים (המאוחדים) שפורסמו (ובלבד שלא חלפו למעלה מ-6 חודשים), מבוקרים או סקורים לפי העניין.**
- 3. מבחן רווח על בסיס יתרת עודפים בניכוי יתרת רווח כולל אחר שלילית (OCI מצטבר שלילי) - מוצע כי מבחן הרווח יהיה מבוסס על יתרת העודפים (בין אם בגין סכומים שהצטברו בעודפים ומקורם ברווח והפסד ובין אם בגין סכומים שנזקפו ישירות לעודפים) בניכוי יתרת רווח כולל אחר מצטברת אם סכומה שלילי (יתרת קרנות הון בחובה שמקורן ברווח הכולל האחר). יובהר, כי במידה ויתרת הרווח הכולל האחר המצטברת הינה חיובית (יתרת קרנות הון בזכות שמקורן ברווח הכולל האחר) לא תבוצע התאמה ליתרת העודפים הראויים לחלוקה. יודגש כי בחישוב האמור לא יובאו בחשבון קרנות הון או סעיפים אחרים בהון התאגיד אשר אינם חלק מהרווח הכולל האחר.**
- 4. מבחן רווח בהתאם לדוחות כספיים מאוחדים - עמידה במבחני החלוקה תבחן ביחס לקבוצה/קונצרן. משכך, את מבחן הרווח יש לבחון ביחס לדוחות הכספיים המאוחדים של החברה. ככל שמדובר בחברות שהינן תאגידים מדווחים, מוצע כי מבחן הרווח יהא מבוסס על הדוחות הכספיים המאוחדים של התאגיד כשהם ערוכים בהתאם לתקני ה-IFRS. לגבי חברות פרטיות, מוצע כי מבחן הרווח יתבסס על הדוחות הכספיים המאוחדים על סמך ה-כללי החשבונאות שחלים עליהן (תקינה ישראלית, תקינה בינלאומית או תקינה אמריקאית לפי העניין) תוך יישום מלוא העקרונות וההתאמות הנדרשים לשם הגעה לרווח כאמור בסעיף 6 להלן (הווה אומר מהרווח הכולל על סמך כללי החשבונאות הרלבנטיים ינטרלו רווחים בלתי ממומשים והשפעות תוצאתיות שאינן נחשבות "ממומשות" בהתאם למודל המתואר בסעיפים 6.2-6.3 להלן בשינויים המתחייבים, תוך מתן האפשרות לקיזוז הפסדים עד גובה רווחים שהתהוו בהתאם למודל הקיזוז המתואר בסעיף 6.4 להלן).**
- 5. מבחן מואץ - אנו מוצאים כי במבחן כפי שהוא קיים היום קיים חשש משמעותי לעיוות. כך למשל, חברה שבמהלך העסקים השוטף שלה לא מייצרת רווחים, עשויה לייצר רווח חד פעמי משמעותי באחד הרבעונים, אשר גבוה מההפסדים השוטפים ובכך לקיים את המבחן.**

על אף האמור, יתכנו מקרים שבהם יהיה זה סביר לחלק דיבידנד עוד קודם לקיומם של עודפים חיוביים (לדוגמא - חברת מדעי החיים שהחלה להרוויח סכומים משמעותיים לאחר תקופה ממושכת של הפסדים לאורך פיתוח המוצר). על כן, מוצע לבחון הותרת מבחן מואץ, תוך שינויו באופן שיצמצם את העיוותים הנזכרים לעיל.

בהתאם, מוצע כי המבחן המואץ יתבסס על העקרונות הבאים:

א. התאגיד הרוויח בכל שנה למשך שנתיים רצופות, ובלבד שההון העצמי של התאגיד לאחר החלוקה יהיה חיובי⁶. לעניין זה "שנה" תחשב כארבעה רבעונים. היינו, סך תוצאות הפעילות של ארבעת הרבעונים האחרונים חייב להיות חיובי וכן סך תוצאות הפעילות של ארבעת הרבעונים שקדמו לארבעת הרבעונים האחרונים חייב להיות אף הוא חיובי. באמצעות הדרישה לרווחיות מצטברת על פני כל ארבעה רבעונים רצופים במשך השנתיים שקדמו לחלוקה, מצטמצמת האפשרות שרווח חד פעמי לכשעצמו יאפשר חלוקה לפי המבחן המואץ, בניגוד למצב כיום⁷.

ב. העקרונות המפורטים לעיל בעניין אופן החישוב יחולו גם ביחס למבחן המואץ, כאשר היתרות המצטברות תחושבנה בהתייחס לתחילת הרבעון הראשון מתוך 8 הרבעונים שקדמו למועד החלוקה, ושביגנים היה על התאגיד לפרסם, לפי דין, דוחות כספיים.

6. **מבחן הרווחים שמומשו** - מוצע לשנות את מבחן הרווח כך שחישוב יתרת הרווחים הראויים חלוקה יעשה על בסיס "רווח שמומש" באופן הבא:

חברה תוכל לבצע חלוקה רק מתוך רווחים הזמינים למטרה זו. רווחי חברה הזמינים לצורך חלוקה יהיו סך העודפים של החברה על בסיס דוחותיה הכספיים המאוחדים אשר מהם ינוטרלו שינויים בשווי ההוגן של נכסים והתחייבויות או השפעות תוצאתיות אחרות אשר אינן נחשבות "כממומשות" (הרווחים הממומשים המצטברים), שלא נוצלו בעבר לצורך חלוקה או היוון הוני, ובלבד שיובאו בחשבון בסכום זה גם הפסדים מצטברים שלא מומשו, ורווחים מצטברים שלא מומשו רק עד גובה הפסדים מצטברים שלא מומשו, ככל שקיימים. לסכומי הרווחים הראויים לחלוקה יתווספו סכומים של רווחים ממומשים שלא הוכרו בדוחות הכספיים המאוחדים במועד מימושם הלכה למעשה לאור כללי החשבונאות, אלא הוכרו בעבר טרם שמומשו ושלא נכללו ביתרת הרווחים הראויים לחלוקה עובר למועד כניסתם של כללים אלו לתוקף (כגון רווחים בגין מכירת נדל"ן להשקעה שהוצג בדוחות הכספיים לפי שווי ההוגן תוך שהשינויים בשווי נזקפו לרווח והפסד באופן שוטף. רווחים אלו ינוטרלו באופן שוטף לצורך חישוב מבחן הרווח כל עוד הנכס לא מומש, אולם יש

⁶ במבחן המואץ הוספה דרישה נוספת לפיה סך ההון העצמי לאחר החלוקה יהיה חיובי, משום שבמקרה זה נקודת המוצא הינה שסך הרווח הכולל שלילי (לעומת חלוקה שלא מתוך מבחן הרווח המואץ שאז בהגדרה בשים לב לכך שהמבחן החדש הוא מבחן תזרימי ומבוסס רווח כולל הלוקח בחשבון גם קרנות הון. ההון העצמי לאחר החלוקה אמור להיות חיובי) ועל כן יתכן מצב בו גם סך ההון העצמי שלילי, דבר שעלול לעמוד בסתירה למבחן יכולת הפרעון. מגבלה זו נועדה לצמצם את המקרים לכאלו שאמנם מאפשרים חלוקה על אף שסך הרווח הכולל שלילי, אך משמרים את כרית הבטחון המינימלית הנדרשת לנושים.

⁷ כך לדוגמה, נניח חברת נדל"ן להשקעה שלה יתרת עודפים שליליים בסך 100 מיליון ₪ ליום 30.6.2012 שבכוונת לחלק דיבידנד על בסיס הדוחות הכספיים לרבעון שני 2012. בכל אחד משבעת הרבעונים שלפני הרבעון על בסיסו ככוונת החברה לבצע את החלוקה הפסידה 10 מיליון ₪ לרבעון. ברבעון השמיני (רבעון שני 2012) היא מימשה נכס נדל"ן להשקעה ברווח של 80 מיליון ₪. בהתאם למבחן המואץ כיום, יתרת הרווחים הראויים לחלוקה של החברה הינו 10 מיליון ₪ ומשכך לכאורה היא יכולה לחלק עד 10 מיליון ₪. בהתאם למבחן המואץ המוצע, החברה לא תוכל לחלק דיבידנד, שכן אין לה רווחיות בארבעת הרבעונים שקדמו לארבעת הרבעונים האחרונים.

להוסיף בעת מימושו של הנכס). בנוסף, תנוכה מסכום הרווחים כאמור יתרה מצטברת של קרנות הון שמקורן ברווח הכולל האחר שהינה שלילית.

6.1 מבחן הרווח יהא מבוסס על כללי החשבונאות המקובלים, קרי נקודת המוצא תהיה הרווח הנקי וכל סכום אחר שנוקף ישירות לעודפים (להלן - "הרווח לפני התאמות") כפי שנכלל בדוחות הכספיים המאוחדים המבוקרים/סקורים;

6.2 מהרווח לפני התאמות ינוטרלו שינויים בשווי ההוגן של נכסים והתחייבויות או השפעות תוצאתיות אחרות אשר אינן נחשבות "כממומשות", המוכרים לפי תקני החשבונאות הבאים:

- IAS 40 - רווחי שערך נדל"ן להשקעה;

- IFRS 9/IAS 39 - שינויים בשווי הוגן של נכסים והתחייבויות פיננסיים שאינם מוחזקים למסחר או נסחרים בשוק פעיל ושאין ניתנים למימוש בנקל (הווה אומר אי הודאות הכרוכה בהפיכתם למזומנים ושווי מזומנים נמוכה מאוד) ושנוקפו לרווח והפסד. בהקשר זה ראה גם סעיף 6.3;

- IAS 28 - רווחי אקוויטי שמקורם בניהול חשבון השקעה בחברות כלולות בניכוי דיבידנד שהתקבל מהחברה המוחזקת⁸;

- IFRS 11 - רווחי אקוויטי שמקורם בניהול חשבון השקעה בעסקות משותפות בניכוי דיבידנד שהתקבל מהחברה המוחזקת;

- IFRS 3 - רווח מרכישה במחיר הזדמנותי (מוניטין שלילי);

- IFRS 3, IFRS 10, IFRS 11, IAS 28 - רווח כתוצאה מגישת המעברים (רווחי PHASE 2);

- IAS 12 (נטרול השפעות מסים נדחים שנוצרו בגין כל אחד מהסעיפים שלעיל וכן נטרול מסים נדחים שמקורם בהפסדים להעברה).

6.3 שינויים בשווי הוגן של נכסים פיננסיים מוחזקים למסחר ואשר ניתנים למימוש מיידי (מימוש בנקל) הנסחרים בשוק פעיל ואינם מהווים השקעה אסטרטגית⁹ לא ינוטרלו מחישוב מבחן הרווח.

6.4 ניתן יהיה לקזז הפסדים שמקורם בנכסים והתחייבויות כמצוין בסעיף 6.1.2 לעיל עד גובה רווחים שמקורם בנכסים והתחייבויות אלה (הקיזוז יתבצע בצורה כללית מכל סוג שהוא וללא הבחנה לפי סוג הנכס/ההתחייבות);

⁸ ניכוי דיבידנד שהתקבל מחברה מוחזקת מאפשר למעשה להכיר בדיבידנד שמחולק על ידי חברה כלולה כרווח שמומש.

⁹ בהתאם לאסטרטגיה העסקית של חברה, היא עשויה להחזיק השקעות למטרות אסטרטגיות. השקעות אלו אינן נחשבות השקעות הניתנות למימוש מיידי, שכן האסטרטגיה של החברה אינה יכולה להשתנות באופן מיידי על מנת לאפשר מימוש מיידי למועד קביעת גובה הרווחים הראויים לחלוקה. כך למשל, השקעה בחברה כלולה המסווגת בדוח הנפרד כנכס פיננסי הנמדד בשווי הוגן, או השקעה באג"ח ממשלתיות לצורך הפקת תזרימי המזומנים שלו ופירעון הקרן שלו בהתאם לאסטרטגיה של החברה או על מנת לעמוד בדרישות רגולטוריות.

6.5 בעת מימוש נכסים או סילוק התחייבויות שהרווחים או ההפסדים בגינם נוטרלו בעבר (כגון רווחי שערך או רווחי אקוויטי), יתווספו ליתרת הרווחים הראויים לחלוקה סכומי הרווח המצטברים שמומשו בעקבות מימוש הנכס או סילוק ההתחייבות.

7. אופן התיקון -

7.1 תיקון מבחן הרווח יעשה על דרך של תיקון הוראות חוק החברות, באופן שהמבחן הכללי הקבוע בחוק יותאם לכדי מבחן רווח שמומש. פירוט העקרונות הפרטניים לאופן קביעת הרווח שמומש יעשה במסגרת תקנות מכוח חוק החברות. זאת, על מנת לאפשר ביצוע התאמות לאופן ביצוע מבחן הרווח בשל שינויים בתקני החשבונאות, באופן סביר ובהליך שהינו פשוט יותר מתיקון החוק.

7.2 דרישות הגילוי אודות יתרת הרווחים הראויים לחלוקה, כמפורט להלן, תיקבענה במסגרת תקנות ניירות ערך.

8. **מועד תחילה והוראות מעבר** - נוכח השינויים המוצעים בתיקון חקיקה זה ועל מנת להקל על המעבר למשטר החל עם התיקון, מוצע לקבוע את העקרונות הבאים:

8.1 **הוראות המעבר** - מוצע כי הרווחים הראויים לחלוקה ביום כניסת התיקון לתוקף יחושבו באופן הבא: על הישות לקחת את יתרת העודפים בניכוי יתרת רווח כולל אחר שלילית ככל שישנה לפי כללי ה- IFRS ועל בסיס הדוחות הכספיים המאוחדים האחרונים לתקופה שמסתיימת עובר לכניסתם לתוקף של כללים אלו. מכאן ואילך יבוצעו כל ההתאמות המצטברות המצוינות בסעיף 6 לעיל. במילים אחרות כל סכום שנכלל במסגרת חישוב זה, אף אם במהות הוא מסוג הרווחים שהיה צריך לנטרל, "יוכשר" באופן חד פעמי, ובלבד שלא תהיה כפילות, דהיינו לא ניתן יהיה להכיר באותו סכום לצרכי חלוקה פעמיים, לדוגמא - אם נכללו ביתרה האמורה למועד התחילה רווחי שערך של נדל"ן מניב, במועד המימוש בפועל לא יתווספו סך רווחי השערך בגין נכס זה שהתהוו בגין הנכס ממועד רכישתו, אלא רווחי השערך שהוכרו לאחר מועד התחילה, ונוטרלו במסגרת חישוב יתרת הרווחים הראויים לחלוקה.

8.2 **גילוי** - מוצע לדרוש הכללת ביאור מיוחד בדוח הכספי אשר יפרט את האופן בו חישוב התאגיד את יתרת הרווחים הראויים לחלוקה ובאופן זה יבוקר חישוב הרווח בידי רואה החשבון המבקר. ביאור זה ייכלל אחת לשנה, במסגרת הדוחות הכספיים השנתיים, וכן יינתן כאשר חברה מבקשת לבצע חלוקה על בסיס דוח רבעוני.

8.3 **מועד התחילה** - בשים לב להוראות המעבר, המפורטות לעיל, מוצע כי תחילתו של החוק תהיה לכל היותר שנה ממועד פרסומו ברשומות.